

ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНСКАТА ОХРИДСКА ПАТРИЈАРШИЈА - МАЈКА НА ПРАВОСЛАВИЕТО

Канонски - Српската црква сè уште е под јурисдикција на Македонската Охридска Црква. Во текот на својата историја таа никогаш немала автокефален статус. За да го оствари ова евангелиско право СПЦ треба да бара признавање од својата Мајка Црква, од МПЦ, од наследничката на древната Охридска патријаршија - Прва Јустинијана.

Нашите државни раководства, со оглед на тоа што не ја познаваат историјата на својата Црква, да престанат да повикуваат на продолжување на преговорите меѓу МПЦ и СПЦ, бидејќи со тоа ги потхрануваат националистичките стремежи и апетити на агресивната и национал-шовинистички настроената Српска православна црква.

**СЕ ПРОДАВА ЛИ ЦРКВА КОЈА ДВА
МИЛЕНИУМА ГО КРЕПИ ДУХОТ И
СЛОВОТО НА МАКЕДОНЕЦОТ?**

Пишува: д-р Петар ПОПОВСКИ

Срамниот т.н. Нишки договор, кој пред три години некои наши архијереји, членови на Светиот синод на Македонската православна црква, во Ниш го потпишаа со претставници на Светиот синод на Српската православна црква, а кој се однесуваше на прашањето за дефинирање на статусот на МПЦ во однос на СПЦ, претставуваше национално предавство од најтежок вид. Тогаш, на тој срамен чин, Мајката Црква - водителка, древната Патријаршија - Прва Јустинијана Охридска, денес олицетворена во Македонската православна црква, падна на колена пред својата Керка, да бара милост, да моли да биде призната од црква, која од нејзиното основање до денешни денови, евангелиски и канонски, е под нејзино ведомство. Се работи за историски факт кој е посведочен и докажан со стотици документи. Во историјата на христијан-

името, приматот, популарноста и многу богатата историја на Македонската Охридска Црква која, како што знаеме, речиси две илјади години играла значајна улога во христијанскиот свет.

Можеби овие мои зборови ќе добијат тежок призвук меѓу членовите на Светиот Синод, како и меѓу свештенството, но неколкумесечниот молк на тој највисок црковен орган на жестоките реакции, критики и напади од јавноста, по срамното предавство во Ниш, покажа дека тоа било колективно, а не индивидуално дело. И што се случи? Кога во Синодот го почувствуваа силниот и неочекуван отпор од јавноста, оние кои беа директни учесници и потписници на овој срамен предавнички акт, станаа најгласни во одбраната на автокефалноста на МПЦ. Со секојдневните изјави во јавните гласила се обидуваа да ги уверат своите верници во татковината, но и во светот, дека во Ниш наводно се бранела автокефалноста на МПЦ, а всушност таму е потпишан акт на предавство, со кој се предвидуваа класично подведување на македонската ан-

ството ова е единствен случај Мајката - Црква да бара признавање од својата Керка. Ниту слушнато, ниту видено!? Нишкиот договор не беше случаен и непромислен акт, туку свесно конципиран предавнички проект, составен во српскиот Свет синод, чија цел беше Мајката Црква да ја подведе под ведомство на својата Керка, на национал-шовинистичката Српска црква. Овој факт покажува дека некои архијереји, од лични побуди или можеби по директива на некој внатрешен или надворешен центар на моќ, се ставиле во служба на одредени туѓи национални интереси, со крајна цел да се разнебита македонската евангелиска античка духовна древност, за потоа засекогаш да згасне факелот кој речиси два милениума подеднакво ги огрева сите народи, при што претставуваше центар од каде што зрачеа старата писменост, книжевност, култура, традиција и цивилизација. Тоа беше класичен акт на предавство, сакал тоа некој да го признае или не, зашто стремешките на Српската црква беа со помош на нејзините приврзаници да ги присвои

тичка духовна древност под јурисдикција на национал-шовинистичката Српска црква. Тоа претставуваше своевиден парадокс од страна на оние кои се дел од Светата Македонска Црква, евангелиско-канонската наследничка на старата Охридска патријаршија - Прва Јустинијана. По сè што се случи, се доби впечаток дека станува збор за луѓе кои по род не се Македонци или едноставно не се чувствуваат како Македонци!? Како инаку може да се објасни срамниот понижувачки и предавнички чин во Ниш? Да се продаде Црква која речиси два милениума го крепела духот и словото на Македонецот? Се прашуваме: кои личности можеа да го преземат тој фамозен чекор? Тоа можеше да го направат само оние кои не го познаваат минатото, односно историјата на Црквата на која ѝ служат! И покрај овој голем срам и грев, и по многубројните и жестоки негодувања во јавноста - сè уште не се симнати маските на протагонистите на таа предавничка идеја! Тие не се покажаа пред Бога и пред народот - христијански, како што е

пропишано со евангелиските правила, туку и натаму ги убедуваат луѓето дека не погрешиле. Тоа значи дека во иднина, во тој поглед, можат да се очекуваат нови изненадувања. Оттаму и потребата - што е можно побрзо македонскиот народ да се свести, да почнат да се бараат можности и начини нашата национална духовна институција да биде до максимум и во целост македонизирана, во име на долговековната античка древност и вредната и скапа придобивка која ја има, зашто секако одлагање за разрешување на ова прашање може да биде погубно за македонската Света Црква, за Патријаршијата Прва Јустинијана Охридска.

Би бил пресрекен кога моите заклучоци и претпоставки би биле демантирани, се разбира аргументирано. Сепак, сметам дека тоа нема да се случи, зашто едноставно не постојат такви противаргументи. Кон вакви размислувања наведуваат и многу други настани кои, ни повеќе ни помалку, претставуваат дополнителни аргументи за сомневањата кои постојат. Не случајно и не без причина се прават обиди да се внесе разорен

институција во христијанскиот свет, секогаш под јурисдикција и во длабока сенка на Светата Охридска Патријаршија - Прва Јустинијана. Поради тоа, таа не беше во позиција да може да се истакне и да се претстави како некаква посебна канонски призната црква во Источната екумена. Затоа, за да ја оствари својата неколкувековна желба и амбиција, макар и со големо задоцнување, последниве години Српската црква се сврте кон најстарата црква во христијанството, кон МПЦ, со отворени аспирации за нејзино подјармување, како самата себеси би се прогласила за некаква канонска наследничка на Патријаршијата Прва Јустинијана Охридска. На рака ѝ одеа и неколкугодишните неповолни внатрешни превирања во редовите на МПЦ, во што виде можност за остварување на нејзините антагонистички цели и соништа. Најде приврзаници и симпатизери преку кои почна да ги спроведува стратегијата и платформата за освојување на МПЦ, тајно и внимателно. Дејствувајќи од тие позиции, определени архијереји ѝ помогнаа на површина да се исфрли вештачки произведеното прашање

вирус и меѓу нашето иселеништво, меѓу тамошните верници.

Долго се тактизираше околу сувереноста и достоинството на расколникот Вранишковски. Требаше да мине многу време за конечно да биде расчинет. Разбирливо, зашто во Проектот за статусот на МПЦ кон СПЦ, потпишан во Ниш, со кој требаше да биде деградирана и оттуѓена Македонската православна црква, оваа персона беше пробен балон за големата предавничка идеја. Несомнено, ова се прашања кои наметнуваат многу сомневања, но кои, исто така, бараат и многу одговори!

Мотивите, пак, поради кои СПЦ, во спрега и во дослук со Грчката црква, влегува во судир со МПЦ, се кристално јасни. Потфатот има цел со еден куршум да се застрелаат два зајака, прво - МПЦ да ја подведе под свое ведомство, и второ - со тој чин засекогаш да се погребат името Македонија и Македонците, начин на кој ѝ се задоволуваат националистичките страсти на Грција. Имено, во целиот период на своето постоење СПЦ претставуваше и претставува маргинална духовна

за признавање на МПЦ од страна на СПЦ, што беше беспредеметно, зашто е спротивно на евангелиските правила - Мајка Црква - Покровителка да бара признавање од Керка, од канонски потчинета Црква. Некој чуден феномен и своевиден апсурд! Како резултат на тоа се изроди т.н. меѓуцрковен спор кој, како што е познато, почна сè повеќе да добива во интензитет, пред сè, како последица на поделеноста на силите внатре, но и поради силната реакција во масите. Како резултат на непознавањето на историската реалност, на историското минато на Охридската патријаршија, под чија капа СПЦ евангелиско-канонски и денес се наоѓа, ова прашање доби дури и меѓународен карактер, во што се вpletкаа и некои наши највисоки државни раководители, барајќи посредници по светот за разрешување на ова вештачки измислено и апсурдно прашање.

Некогашните охридски поглавари, оние кои во многу мрачните, судбоносни и тешки времиња успешно им се спротивставувале и им пркоселе на обидите на агресорите, кои од

завист настојувале да приграбат делови од нејзината про- страна дијецеза или да ѝ го ослабнат влијанието, духовната и културната моќ која таа ја имала, спроведувано најнапред од страна на некои византиски императори, а потоа и од Цариградската црква, сепак не подлегнале на ваквите многубројни притисоци, не паднале на колена ниту пред еден император, пред ниту една црква, зашто Охридската патријаршија претставувала поим и легенда, своевиден историски феномен во христијанскиот свет, со високо достоинство, примат и почит, што не било случај со ниту една друга православна црква. Често, на нејзината патријаршиска катедра седеле и немакедонци по род - Грци и Власи. Меѓутоа, никој не помислувал да ја продаде црквата на која ѝ служеле. Не дозволувале да се отстапи макар и една педа од нејзината дијецеза. За прилепување на Охридската патријаршија, пак, кон некоја друга црква и да не зборуваме. Сите тие биле свесни дека ѝ служат на црква со високо достоинство и углед во христијанскиот свет и како најсуштествено - дека ѝ служат на македонска црква, поради што се однесувале и се владееле според македонските црковни обреди и обичаи. Денес, во слободна и независна Република Македонија, за жал, за голема несреќа и срамота, се најдоа луѓе кои се обидоа за една ноќ да го погребат тоа скапо античко богатство. И повторно ќе речеме: ниту видено, ниту слушнато! За оние кои ги негираат историските факти, бездруго треба да кажеме дека Охридската патријаршија - Прва Јустинијана во една подолга историска епоха била најголема црква во христијанскиот свет. Таа се протегала на територија од Малта на запад до Русија на исток. Токму таа црква, која некои ненародни елементи денес сакаат да ја стават во позиција да бара некаква милост за признавање на нејзиното достоинство, имала своја епархија во самиот двор на Ватикан, позната под името Италијанска православна епархија на Охридската патријаршија. Според тоа, непотребен би бил секаков друг дополнителен коментар за тоа која била и што била Македонската Охридска Црква.

Главен играч во целиот овој случај стана несудениот архиепископ, расколникот Јован Вранишкоски. За жал, и за голема

несреќа, му се дозволи да ја земе палката во свои раце и да се поигрува со достоинството, со приматот, угледот и со историската улога на нашата античка древност, со Светата Македонска Црква - Прва Јустинијана Охридска, така како што му се диригираше од надвор. Оваа предавничка и анатемисана личност, со грст свои приврзаници, заведени од наивност, се обиде да го присвои наследничкото право на древната Охридска патријаршија, ставајќи ја во служба на туѓи црковни интереси. Светиот Синод на МПЦ, под влијание на приврзаниците на СПЦ, долго тактизираше давајќи ѝ можност на оваа компромитирана личност да ги остварува своите сепаратистички цели, за сметка на македонските национални духовни интереси. Поради тоа, денес последиците се големи и ненадоместливи. Недозволиво е да се останува глуп и нем на антимакедонските напади кои доаѓаат од надвор, кои од незнаење застаана на страна на расколникот, што беше разбирливо, бидејќи со молкот светот ќе добива впечаток дека се работи за некакви ограничени верски права и слободи, а не за чиста политика, за мешање на СПЦ во црковните работи на Македонската православна црква. Имено, со одредена "Бела книга" требаше да се истапи пред светската политичка јавност за да се разјасни случајот, а со тоа би се елиминирале погрешните и паушалните толкувања на ова сè уште актуелно прашање и кај нас и во светот.

Ова е вовед во продолжението на фељтонот во кој ќе се обработува постоењето на СПЦ. Пошироката јавност не е многу запозната со минатото на одделни православни цркви, за нивното место и улогата во христијанската православна екумена, за статусот, за правата и привилегиите кои тие ги имале во семејството на православието и особено за статусот на Српската црква во однос на Македонската Охридска Црква. Преку овој факт ќе се обидеме да го елаборираме прашањето за заблудите кои СПЦ се обидува да ги наметне во јавноста за наводното канонско право над древната Охридска патријаршија.

(ПРОДОЛЖУВА)